СЕРБСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ.

Новине наше излазе сваке седмице двапутъ а С. Нар. Листъ по еданпутъ.

ГОД. XI.

Пренумерирати се може на свак. ц. к. Пошти съ поглодцѣномъ 5 фор. 24 кр. ср

ЧИСЛ. 19. ПЕШТА, Четвртакъ 4. Марта 1848.

УНГАРІЯ.

Пешта. — Докле ово пишемо, по Пешти є велики метежъ и узбунѣно колебанѣ. Ніє революція, али є побуна ветромъ бурногъ времена и овамо дотерана. И овдѣ се юче у вторникъ понайвише млади сваке классе люди скупляти почели. Данасъ пре полдне сочинише точке Петиціє или исканя, одоше, и силомъ натераше Типографа, те на великомъ табаку безъ цензуре печата све, па у више хиляда Табака раздаваше. Послѣ полдне више хиляда люди скупи се на више мѣста а найвише предъ варошки домъ; приволеше магистратъ да и онъ као своя сва исканя прими и у Бечъ оправи, коє одма и буде. Дуѣай се сви по затвораше, люде незнаду ни сами кудкой трѣаше. Громиле садъ устреме се у Будимъ, гди є краль. Совѣтъ засѣдане вѣчъ држао советуюћи се о бурнимъ сбитіяма. Изъ ове неочекиване скупштине пошлю се депутирци у конзиліумъ са исканѣмъ да се одма неки политични преступникъ изъ тавнице пусти (коє и буде); за тимъ предложе сва исканя, између, кои, цензура слободна прогласи се. Садъ є свима лакше, страхъ є престао садъ є свирка и певанька. Грађани су оружани и предузимаю страже и чуваће сами безбедность и сигурность иманя и персона. Досадъ никакве несреће ніє. Обширніє у идућемъ числу.

Пешта. — Велике муже столѣтія рађаю. Животъ ньіовъ епоха є у животу народа, кои є срећанъ, да чл-ове такве има. Духъ ньіовъ продире, и оживлява све жиле народнога биѣа. У силномъ уму ньіовомъ огледа се умна бистрина народа цѣлогъ. Дани су велики умови, да народу своме подпора и поносъ, а човѣчности буду дика.— Такавъ є духъ био Сима Милутиновъ. Кодъ колевке нѣгове стаяле су Аполо и Кліо. Появъ є нѣговъ на србскоме свету стресао окове душевнога робства и гньилости. Гласъ є нѣговъ рабріо юначка срца, коя су златну свободу народу своме повраћала. Животъ є нѣговъ вѣрни снимакъ подлинику своме-народноме животу-био. Пѣсме србске осуђене пре тога да у шумама и колебама станую, нѣговъ є огнѣни духъ пренео у храмове муза, предао є сроднимъ Славенима и ученой Европи. Европа є познала Милутиновића, познала и Србльина, по други путъ, алъ не више съ гвозденимъ мачемъ и убойнимъ коплѣмъ, као нѣкадъ кодъ Ратисбоне и Донауверта, него съ мачемъ духовнимъ, силомъ ума и полетомъ духа. Звѣзда є нѣгова садъ потавнила и изчезла изъ очію наши и тужни звукъ звона на Београдской цркви значіо є, да се и послѣдньи смртни остатци одъ србски нѣгови пріятеля деле. Алъ не духъ нѣговъ пит' споменъ нѣговъ. Духъ є нѣговъ међъ нама, споменъ нѣговъ у срцама нашимъ. Знакъ дубокогъ жаленя, живогъ спомена и цѣненя дали су Милутиновићу овдашньи млади на наукама Србльи. У Неделю 29-огъ Фебр. скупили су се овдашньи и страни Србльи и Србкинѣ у великой дворани Текелиногъ заведенія, гди є поредъ волшебногъ осветленя величествени катафалкъ подигнутъ био, на комъ є ликъ великогъ поете лавровимъ вѣнцемъ увѣнчанъ стояо. Сабране слушателѣ поздравіо є Г. Ѳ. Павловићъ цѣли сходнимъ говоромъ узбудивши одма у почетку сва чувства съ тимъ израженіемъ, како предметъ данашнѣгъ састанка ніє као до садъ свагда на овомъ мѣсту радостанъ, него обште и народне жалости пунъ. Затимъ є Г. В. Барбаћъ прочитао тронутимъ духомъ и срцемъ „смрть Айдукъ Вельк а", дѣло оплакиваногъ поете нашегъ, и на лицу слушателя видила се нема туга и дубока жалость. — Г. Ѣ. Стояковићъ (Юриста) држао є врло лѣпо слово, у комъ є између осталога черте живота покойника у кратко описао. Г. І. Ѣорѣевићъ (медицинеръ) опѣвао є смрть покойнога пѣвца, духомъ поетичкимъ, кои му сваку честь чини, и течнимъ стиховима, кои намъ емство даю, да ћемо и у нѣму кадгодь врстногъ поборника нашегъ кньижества видити. І. І. Вуићъ (геометра) говоріо є занимльиво лепоте пуно слово са изражаемъ, коя таковой свечаности приличи. Напослѣдку оплакао є Г. Л. Марковићъ (Юриста) нашегъ Милутиновића онако нѣжно, онако чувствително, као што безсмртни покойникъ заслужує, нѣгови су стихови обште саучастіє побудили, рѣчи су нѣгове честимъ ускликомъ прекидане биле. И овогъ Гдна радостно поздравлямо на томъ путу, кои ће га красной цѣли довести, кою му є природа наменула. Послѣ свегъ овогъ одпѣвао є хоръ сладкогласно удешену тужно умилну пѣсму духу Симе Милутиновића посвећену, кою є спѣвао Г. Л. Марковићъ. Кадъ се ово свршило благодаріо є Г. Ѳ. Павловићъ сабранимъ слушательима на соучастію ньіовомъ и рѣчма, коє су се свакогъ срца коснуле, изложіо є, да ми, ако заслуженимъ народа мужевима и неможемо подићи споменике одъ мермера и одъ туча, а оно можемо, хоћемо и дижемо у срцама нашимъ, кои неede зубъ времена нити ломи бура и олуя. Говоръ Г. Павловића био є са живіо примлѣнъ и пропраћенъ. Кадъ се вѣчъ слушательи разићи хтедоше, подигне се отацъ узаимности славенске учени Г. Колларъ и словенскимъ езикомъ говорити стане, да Сима Милутановићъ ніє само србски поета био, него и славенски, и смрть нѣгова ніє само губитакъ за Срблѣ, него и за све Славене, Славенска є кньижевность велике ударце претрпила, изгубила є Мужицкогъ и Милутановића, Юнгмана и Пушкина и т. д. Сима є нѣговъ добаръ пріятель и дописатель био. Ако нама Славенима и ништа друго неостає, а оно баръ можемо на гробовима славни мужева наши сузе ронити; на послѣдку препоручує слогу свакой грани за себе и свимъ гранама у едно говорећи: „Прутъ самъ слабъ, у снопу якъ" Чески говорећегъ Србльи су добро разумѣли, и рѣчи нѣгове честимъ громовитимъ „живіо" поздравляли. Траюћемъ пакъ цѣломъ позорію овомъ примѣтити є било живо саучастіє цѣле дружине, а особито наши родолюбиви Србкиня, коє су топла имъ хвала буди, у великомъ брою присутствовале; на ньима су се, разна осећаня, разнимъ говорима тужна и родолюбива проузро-

кована, као воздушне промѣне на поврхности бистре воде видила, оне су съ говорницима и трептиле и дисале. — Скупштина се разишла. Сутра данъ є одборъ Србаля Г. Колару зафаліо.— Чистоћа єзика србскогъ, комъ су се младаћи отликовали, дає намъ ємство, да ћеду књижевности нашой лепши дани сванути. На млађима светъ остає. Овако многобройну, чисто србску одушевлену скупштину редко є алъ лепо видити. Благо Народу кои има поносъ народни. А кои има поносъ народни, тай има и будућность.

(Черте изъ народнѣгъ живота, и мисли о єдномъ народномъ мнѣнію). I. Кадъ погледъ на сваку страну народнѣгъ живота бацимо, у свакой струки такову примѣчавамо расцеплѣность, коя (башъ у оно време, кадъ свакі національитетъ свою особность развія и утврђує) први развитка народнѣгъ покретъ уништожава. Ова є расцѣпленость наша хроничка болесть, кою коренно лѣчити валя. Све оне стихіє изъ кои се народъ нашъ состои, кадъ се поособъ предъ очи ставе, показую доволянъ солидитетъ, довольно за развитакъ народнѣ будућности ємство; алъ кадъ се иста елемента скупа, и као єдно національно тѣло узму, види се, да то тѣло неможе довольно дисати, види се, да му є душа іоштъ слаба. Сва та елемента народно дишу, али разне путеве предузимаюћи къ єдной національной цѣли заєднички спѣшити нису могла; отовудъ произилази, да смо сви у єдно узети у найвећой астеніи, поєдини пакъ членови, кадъ средоточія нема, къ индифферентизму теже. Народи се развіяю или постепенно: свѣствомъ будућность гледаюћи, или промѣнама времена, као нѣкимъ фатумомъ, кои зрѣла чувства народня, алъ безъ свѣсти дѣлаюћа, насилнимъ но и нуждним нагономъ соєдинява; народъ опетъ пропада у времену, кадъ му се безъ свѣсти живећи постепено чувства народня изглоћу, и нестану, и самъ себе као Сатурнъ свою дѣцу прогута. Я се небоимъ за будућность Србства: Србска се народность развити мора, єръ врло здравъ матеріалъ у себи содржава: но наша є дужность и задатакъ са свѣсћу, концентриратимъ чувствама и матеріялнимъ силама исту развіяти; расцѣпленость досадашньу поправити морамо. Поредъ наши здрави народни матеріяла имамо іоштъ две моралне силе, што намъ честиту будућность пророчу: чувство національно и постоянъ характеръ, єръ има народа, коєгъ членови сбогъ каквогъ матеріялногъ узрока нѣкимъ нагономъ къ козмополитизму теже; оваковогъ народа жица народнѣгъ живота се већъ кида; кодъ поєдини особа козмополитизмъ є знакъ лебдећегъ и изъ уски садашньости окова кидаюћегъ се духа, кодъ народа пакъ є (макаръ какавъ тому узрокъ био) знакъ недостатка народнѣгъ чувства. Ово се о Србльима (exceptis excipiendis) срећи неможе, сталанъ характеръ Србльина и рѣдка стрпѣливость за европейски примѣръ служити може; но ову стрпѣливость разумѣмъ само као окалѣность, съкоіомъ є Србска народность досадъ одржана, и нећу ю съ другимъ чимъ смешати. Но да видимо и матеріялъ исти, изъ кои се народъ србски состои.

Она масса, коя при плугу народность нашу представля, коя числомъ све друге надвишує, т. є. простъ народъ, найвеће вниманіє заслужує, ова є масса корень наше народности; она є фамиліє наше національне мати, отудъ смо сви произишли, и данась произилазимо; све друге классе даду се метежемъ временимъ у чувству народнѣмъ уништити, само она остає старомъ своимъ народно фамиліярномъ чувства найвѣрнія. Ова масса є далѣ земля народности наше, на коіой ће се такавъ плодъ родити, какво сѣме посѣемо; све тежнѣ соєдинѣне свію класса, што се народности тиче, овдѣ мораю взаймно дѣйство (Weschelwirkung) производити; развитакъ ове народнѣ классе свакомъ на срцу лежати мора. Исти развитакъ не разумѣмъ тако, да нашъ народъ будне философъ, єръ видимо, да народъ славнога Канта и Хегела и данась свою народну расцѣпленость оплакує, но развитакъ разумѣмъ поредъ други државограђански и нашегъ народа тицаюћи се нужда, развитакъ чувства національномъ, а у овомъ: єдно народно мнѣніє.

Я. I.

Државни Соборъ у Пожуну.

Засѣданіє горнѣгъ стола предметъ: мађ. єзикъ и народность.

Гр. Францъ Халлеръ: онъ є срећу имао витежки народъ хорватски у ратномъ времену болѣ познати: зато имаюћи прама народа овогъ велику симпатію не желі: да се єзикъ хорватски потре; и изъ овогъ призрѣнія мнѣніє Гр. Л. Баћани подкрѣплава; но скупа и предложеніє Г. Чанадс. Епіскопа прима. Као што му се види, и Г. Загреб. Епіскопъ о томъ се брине, да се не би латинс. єзикъ у хорватской искореніо. И будући да примѣчава, да сл. великаши Хорватима два єзика наметнути желе, (смей) зато се усуђує іошгъ и трећи єзикъ препоручити, а имено обштелюблѣни домородни нашъ єзикъ, кои може бити сви у срцу носимо, и зато заслужує да се у кандидацію стави (обште смеянѣ). Овимъ начиномъ, ако поступили будемо, Хорвати ћею радостно пріимити мађ. єзикъ. Ако само Хорват. єзикъ препоручимо, онда би они само овай примили, но овдѣ бояти се имамо, да ће мађ. єзикъ у Хорватской заєдно съ ондашньима мађарма сасвимъ пропасти и изгубити се, оваково пакъ што допустити неможемо. Ако се предложеніє словослова неби примило, то му се найсходніє чини, да се Хорвати при старомъ обичаю оставе, нека се служе коимъ му драго єзикомъ дотле, докъ неби су срећномъ каквомъ приликомъ Хорвати мађ. єзикъ возлюбили и за главни дѣланя єзикъ законо установили (обшти смей).

Баронъ Владис. Майтеньи: у смотренію прочи §§-а пріима предложенѣ Г. Чанадс. Епіскопа; но у призрѣнію 7 §а, съ Гр. Л. Баћани не слаже се, єръ у предложеню Станова никакова насилія и тирянста не види. Латинс. єзикъ ніє у Хорватской мртавъ, него владаюћи дипломатички єзикъ, комъ се Хорвати прилѣплюю, и ако ій при овомъ оставимо, то имъ мртви єзикъ самовластно не намећемо. Словословъ мисли, да съ онимъ што є Гр. Л. Баћани препоручіо, нећемо Хорватима угодити, єръ по 7 §у, треба свакояко мађарски да уче, ако желе званія одправляти; напротивъ пакъ Унгарской штету наносимо, єръ се тимъ Мађари изъ свію званія у Хорватской изключую. Покрай тогъ увиђа и неправду у овомъ предложенію, и пита: зашто ово управъ Хорватомъ допустити треба? — Зашто не и славонскимъ градомеђама? — На послѣдку мисли, да ће се съ овимъ предложеніємъ мађаро-хорватска странка компромитирати. При оваковимъ дакле обстоятелствама найправедніє му се види оно преиначенѣ, коє Гр. Емилъ Дежефи предложіо, и ако на оно сл. Великаши пристану, то є и словословъ съ ньимъ задоволянъ; у прочемъ пакъ бои се, да не би Хорватима ново оружіє съ тимъ дали, кои ћею казати, да се унгарски Соборъ у томъ саєдиніо, да Хорвати само имаю прааво наредбе у смотренію свогъ єзика правити.

Ант. Очкай, кошички Епіскопъ: На мнѣніє Г. Чанадс. Епіскопа у смотренію службеногъ црковногъ єзика пристаємъ, и немислимъ да свѣтско законотворство и у унутрашня црковна одношенія мешати се намѣрава. Не упуштаюћи се дакле у обширно разлаганѣ овогъ предмѣта, остає и садъ при онимъ начелама, коя є прошасти Соборъ у томъ изрекао. Што се тиче пожежке, вировитичке и срѣмске вармеђе, изявлює, да є говоръ Г. Загреб. Епіскопа врло важанъ, но зато опетъ мисли, да сл. Великаши наводенѣмъ поєдини градомеђа ненамѣраваю праава каква нарушити (?), већъ да рѣшенѣ овогъ питаня до свогъ времена одгађаю. Не желећи, да се славонскимъ вармеђама какови рокъ по звкону опредѣли, уважава у смотренію 7. 8 и 9 §а одъ Гр. Баћани, Г. Загреб. Епіскопа и крижевачкогъ вел. Жупана наведена предложенія тимъ више, єръ осилѣна већъ народность наша неће сбогъ тогъ ослабити, ако сродной нашой союж. држави, коя є одъ много вѣкова съ унгарскомъ добре и зле догађає дѣлила, симпатію по начину магнета изявимо, и ако дѣломъ, путемъ законотворства почитаніє и наклоность къ ньовой народности и муниципалнимъ праавама укажемо. И зато промѣну Гр. Ем. Дежефи прима.

Гр. Карлъ де Ла Мотте: Неосећа у себи прааво, да би се по закону у штатуте и муниципална праава Хорватске мешати могао. То се Хорватске и Нѣг. Величества тиче. Зато є у смотренію єзика, што се Хорватске тиче, съ Г. Чанадс. Епіскопомъ, што се пакъ Рѣке касса, съ рѣчкимъ Губернаторомъ єднакогъ мнѣнія.

Мирко Ожеговнѣъ, сѣнски Епіскопъ: Цѣло ово законно предложеніє видиму се послѣ створеня т. чл. прошастогъ Собора, што се Унгарске тиче, излишно, у колико се пакъ оно на союж. кралѣвине односи, увредно, и будући да у овомъ никаквогъ средства, коимъ би се Унгарска усрећити могла, неналази, зато на исто предложеніє пристати неможе. Изъ овогъ дакле призрѣнія съ мнѣніємъ Г. Хорватскогъ посланика слаже се.

Мирко Печи Загреб. вел. Жупанъ: Тко повѣстницу придруж. кралѣвина познає, тай зна, да су ове добру и злу судбину съ унгарскомъ дѣлиле, и да є међу ньима любовъ и миръ владао. Слабо поверенѣ садашнѣгъ времена проузроковало є у ньима побоянѣ, да ій ми ньове народности лишити желимо. И башъ зато предложеніє Л. Бађани и Чанадс. Епіскопа подкрѣплява, съ промѣномъ Гр. Ем. Дежефи.

Ђорђ. Хауликъ Загреб. Епіскопъ: Зато по други путъ проговара, да Гр. Л. Бађани за нѣгово поступанѣ у смотренію союж. кралѣвина и Хорватске благодарность изяви. Словословъ се неда, да ће гласъ совѣтованя овогъ на умиренѣ срца хорватски здраво дѣйствовати. И будући да ће Хорватска и тако морално принуђена бити, єръ догодъ закони на мађарскомъ єзику буду, свагда ће онай, кои какову службу отправляти желі; морати мађарски учити — зато се съ тимъ задоволява, и прима промѣнѣно предложеніє Г. Чанад. Епіскопа са израженѣмъ Гр. Ем. Дежефи. Онима пакъ, одъ коій є неку хорватско мађарску странку напоминяти чуо, одговара: да нетреба мислити, као да би Хорватска на две велике чете раздѣлѣна била; на єдной страни само єдна єдинита вармеђа стои; но и у истой Загреб. вармеђи мађарска странка ніє велика, єръ се међу 100 племића єдва єданъ наћи може, кои би мађарски говорити знао.

Ваше Величество и т. д Развитакъ найновіи догађая времена налаже намъ ту необходну дужность, да вниманіє наше на оно обратимо, што одъ насъ наша вѣрность прама царствующегъ, В. Величества Дома, наше законо одношенѣ према обштой монархіи и наша дужность према отечеству захтѣва. — Обзиръ на нашу прошлость опомнѣ насъ, да ми одъ 300 година не само нашъ уставни (конштитуціонални) животъ ни смо могли по духу времена развити, него да се нисмо могли довольно ни бринути о сахраненю истога живота, него што више морали смо бринути се, да се исти уставни животъ само текъ сохрани. — Узрокъ томе било є то, што правителство обште В. Велич. монархіє, неимаюћи уставни правацъ, како са самоталносшћу нашегъ правителства, тако и са нашимъ уставнимъ животомъ ніє могла у сагласію бити. — Досадъ є овай правацъ само развитакъ нашегъ устава закаснявао, но садъ видимо, да ће овай ако се и у напредакъ продужи и правителство монархіє и саглашай съ нашимъ земальскимъ уставомъ недоведе, престолъ Вашегъ Величества и Монархію, коя є съ нама средствомъ прагматичне санкціє скопчана, у неизмѣрима послѣдства уплести, а тимъ и отечеству неизказани уштрбъ проузроковати моћи. — Ваше Величество сазвало є насъ ради реформа (поправляня преображеня) ми смо тимъ нашу стару желю испунѣну видили, и прихватили смо се посла съ живомъ ревношћу. — Ми смо заключили, да ћемо на основу плаћаня обштегъ данка у явнимъ тегобама народнимъ, съ конма є народъ до сада заедно и трошакъ вармеђски администрація самь сносіо, участвонати, и да ћемо намиренѣ нови државни потреба на подобномъ основу утемельити. — Ми смо заключили, да съ накнадомъ штете спахінске доякошня урбарна одношеня прекинемо и тимъ интересъ међу народомъ и племићствомъ поравнамо, обште благостанѣ узвисимо и престолъ Вашегъ Величества утврдимо. — Бринућемо се особито, да одлакшамо оне тегобе, што се раане и конака войнственога тиче. — Административна и политична уређеня кр. слободни вароша и слободни диштрикта сматрамо за предметъ, кои се неда одложити, и мислимо, да є сада време дошло, да се и народу участіє у политичнимъ правама удели.— Праведно очекує отечество, да се слѣдствобогати кораци учине за подизанѣ польодѣлія, радиности и трговине. — Но и нашъ уставни животъ захтѣва развитакъ у истинитомъ уставномъ правцу; наши душевни интереси ишту негованѣ на темелю слободе.— Наша државобранителна система (Landesvertheidigungs-System) захтѣва корено преиначенѣ на такомъ основу, кои и народноме карактеру и єдинству интереса различитогъ реда жителя одговара; но за ово све нуждне су таке уредбе, коє се, сматраюћи како кралѣвски престолъ Вашегъ Величества, тако и безбѣдность отечества, не могу одложити. — Далѣ неможемо одложити, да се унгарски државни приходи и потребе не прорачуне, и такоме управителству не предаду, коє ће за то одговарати, єръ тако ћемо само наше уставно званіє испунити и таке уредбе устроити, коє ћеду и за свѣтлость кралѣвскогъ престола и за намиренѣ државни потреба и свію законити дужности слѣдствобогате бити. — Осимъ овога нуждно є, да се садъ у противности стоєћи дотицай и одношенія са другимъ наслѣднимъ Ваш. Величесгва државама поравнаю, къ чему ми храненѣи наша самоставна національна праава радо руку пружамо. — Но и о томе смо увѣрени, да они закони, кои би се за развитакъ нашегъ уставногъ живота и за душевно и матеріялно благостанѣ народно установили, само тимъ би у животъ и истину ступили, ако се извршиванѣ исти закона народномъ одъ свакогъ туђегъ втеченія свободномъ правителству вручи, правителству, коє би се изъ већине државо соборногъ начела (принципія) створило, и зато сматрамо ми преображай наше садружне са монархіомъ системе за главно цѣло тако, да се особено унгарско подъ одговоромъ стоєће правителство установи, и ово ће по нашемъ мнѣнію бити темель и ємство за све наше реформе. — Тако ми разумѣвамо наше посланіє.— Наше є одлучно и озбильно намеренѣ, да се све ово у споразумѣню съ Вашимъ Величествомъ дієтално срећно разрѣши. То очекує одъ насъ отечество, то очекую милліони унгарскогъ народа, то насъ побуђує на вѣрность и привржeность, съ коіомъ смо непоколебимо владаюћемъ Дому Вашегъ Величества одани; єръ ми смо увѣрени, да само тимъ у отечеству миръ и поуздану слогу тако тврдо утемельити можемо, да ихъ никакви ненадни буйни догађай потрести немогу, и да при такомъ само ємству мира и задовольства можемо наше силе саєдинити и умножити, на коє се Ваше Величество у свима одношенима безбрижно ослонити може.

Ваше Величество ће съ нама осећати, да є потребанъ миръ и неузмућена мирна одношеня, да се ово све изради. И изъ овогъ обзира неможемо безъ бриге сматрати она знаменя немира, коя се у некимъ частима Монархіє, В. Величества силомъ прагматичне санкціє съ нама саюженима указую, и коихъ важность непредвидима развіяни найновіи иностранi догађая многостручно узвишую.

Ми нисмо ради, да отеческо срце В. Величества обширнимъ набраянѣмъ свію они знаменя немира смутимо, нећемо ни у обзиру новчани одношеня да осетльивіє изясньюємо, али насъ нагонъ вѣрности и на нама лежећа дужность одговараня принуђава то изрећи, да ми, као што прави изворъ указующегъ се зла и главни узрокъ наше собствене назадности налазимо само у начину правлѣнія монархіи В. Вел. Тако смо исто тврдо увѣрени, да ће Ваше Величество найсигурніє спасоносно средство противу сваке несреће, пріятельско између вѣрни народа Ваше Монархіє споразумѣнѣ, найтврђи союзъ (Ritt) разни ваши провинція, и чрезъ ово све непоколебими стубъ престола и владаюћегъ Дома Ваш Величества у томе наћи, ако Ваше Величество у свима вашимъ земляма. Уставъ заведете, коє и самъ духъ времена изискує.

Но ипакъ су догађай, свепресветлѣйши Господару, у рукама Божіимъ. Ми се уздамо у помоћь провидѣнія Божієгъ, но осећамо дужность, побринути се о томъ, да вѣрву В. Величеству Унгарску неизвѣстна будућность незатече непреправну. Овима бригама пре свега принадлежи, то, да се іоштъ на овой Дѣти уставнимъ нутемъ рѣше сви горе изложени преображеня нашегъ задатци и боймо се, пакъ да ће досадашнѣ путемъ дикастеріялнимъ извршивано наши дієтални послова рѣшаванѣ опетъ закоснити се, и блага Ввашегъ Величества намѣреня као и праведна цѣлогъ нашегъ отечества очекиваня, опасно задоцнити. И зато са крѣпкомъ поузданошћу и неоскверненомъ вѣрношћу молимо Ваше Величество, изъ призрѣнія садашньи чрезвичайни светски околности, да би нѣколико особа и званичника одъ мѣстозаступногъ кралѣвскогъ унгарскогъ совѣта (конзиліума) по законима нашимъ и тако найвишегъ државногъ надлежателства као своє кралѣвске комисаре и органъ Ваше Височайше волѣ, іоштъ на ову садъ Дѣту послати изволили, кои ће у дієталнимъ овдѣ дѣлима непосредствено участвованѣ имати, и дієтална совѣтованя о Вашегъ Величества кралѣвскимъ намѣреніяма извѣсћивати, заедно и нуждна изясненія одъ стране правителства, особито што се новчани одношенія тиче, давати, и у обште рѣшеніє ови садашньи тако важни вопроса подпомагати тако, да се нуждни закони овдѣ што брже установити, што пре милостивѣйшемъ одобренію Ваш. Величества поднети могу, и свимъ начиномъ макаръ се шта и неочеквано изъ садашньи светски обстоятелства у отечеству нашемъ родило, миръ и покой утврди се, на основу она душевна сила, и матеріялна средства развію се, на коя се Ваше Величество покрай наше непоколебиме вѣрности у свакомъ случаю неизвѣстне будућности непоколебиму подпору кралѣвскогъ престола наћи можете. Изостаюћи у прочемъ В. В. и т. д.

*

АУСТРІЯ.

Бечь. — „Новине Бечке“ содржаваю слѣдуюће званично извѣстіе: у средъ тако важни приключенія найновіегъ времена налази се Ньіов. Величество царъ аустрійски обвезанимъ о своме положенію спрама они догађая, кои су се сбили, и кои ће се по судби провидѣнія іоштъ сбити, изяснити се. Нь. Величество нада се, да ће Нѣгове рѣчи све опаке оне мисли поправити, и сва зла мнѣнія предупредити моћи, коя би бриге проузроковати и народе заплашити могла. Промѣну владе у французской смatра Нь. Величество као унутрашнѣ дѣло државе те, и Нѣг. Величество не жели ни посредствено ни непосредствено у тамошня одношеня мѣшати се.

Нь. Величество признае за дужность, установлѣнія и праава свои земаля бранити, и благостанѣ нѣму повѣреногъ народа унапредовати. И ову ће дужность оно у садашньимъ европейскимъ политичнимъ околностима у свой своіой обширности изпунити знати. Но ако би се противъ надежде, постоећи европейски уговори повредили, и границима било собствени Нѣг. Вел. држава или Нѣмачкогъ саюза (Bund) непріятельска опасность претила, то ће Нь. Величество свакимъ нѣму одъ провидѣнія данимъ средствомъ таковомъ нарушеню мира одпоръ дати. Воля е Нь. Величества, у ово озбильно време силно постарати се, да се Аустрія унутра укрѣпи, а споля осигурана и уважена наће. Али Нь. Величество ће такође озбильно бдити, да се никакве тежнѣ нарушеня правичногъ поредка неосиле, кое би нѣгово Богомъ дано царство поколебале, м грабежомъ га свакогъ непріятеля учиниле. У смотренію овы свои на обште добро поданика само управлѣни намѣренія уздасе Нь. Величество и ослана на повѣренѣ и крѣпко садѣйствованѣ вѣрни станова своегъ царства, као и на помоћь свію поданика свои, коима обдржанѣ правичногъ поредка на срцу лежи, и кои су кадри слѣдства измѣрити, коима би у ово бурно време противни путъ одвести могао.

Бечь, 11. Марта. — Скоро предстоећи позивъ долньо аустрійски станова дае и овдѣ явномъ мнѣнію повода, нѣке времену сходне потребе изявити, а нарочито се многа дружства изъ среднѣ классе народа налазе, коя су заключила да те желѣ своимъ путемъ изясне. Тако е дольноаустрійско дружство радиности едно предложеніе на одборъ станова сачинило, кое се обноси, и кое сваки данъ многи подписую, међу коима е истина већина радина, али се и кньижника, лѣкара, и адвоката доста налази. Явность земальски трошкова, повремени соборъ државни станова, на комъ би се све землѣ и области и све классе жителя монархіе аустрійске еднако представляле, промѣна устроеня обштина, и закона печатнѣ, и явность судейскогъ поступаня (procedura) есу найважніи предмети ньіовогъ исканя.

— Найновіе. Изъ Беча овамо юче приспѣвши очевидци сви согласно и заедно съ писмама оттуда сведоче, да се и у Бечу 12. Марта више хиляда штудента скупило, и ньима се друге струке жителя придружило, па су и они уставъ, и свободну печатню, и све што по цѣлой Нѣмачкой ишту, искали. Кадъ се отворіо 13-гъ Соборъ Станова, 10—15 хиляда люди скупи се и съ не утишимомъ викомъ стане народня захтеваня предлагати. Бадава се крозъ прозоре одговорило: „миръ само и стрпѣніе! све ће своимъ путемъ дати, громиле су и буне све веће бивале. Напослѣдку употреби се войнство и опали, па као што се говори, 12—13 мртви обори. Буна се уталожи. Државно дворски министеръ, князъ Метернихъ оставку дао е, слободна печатня а заедно и то прогласи се, да коммиссія една већъ уставъ сочинява. Ове вѣсти страшно су у Пешти учинле печатлѣніе као што ће и по цѣлой Европи учинити.

ФРАНЦУЗСКА. — Паризъ, Марта 4. — Данасъ у подне у присутству силногъ народа, кои е Булеваръ, піяце, капіе, прозоре и дрва заузео, саранѣни су они, кои су 22. 23 и 24. Фебр. у революціи погинули. Множина народне гарде, редовно войнство, коняници, топджіе, одъ седамъ први лѣпія банде, на еднимъ колима радинима окруженимъ подигнутъ символъ свободе, представници печатнѣ, журналисте и литератори, представници школа, за колма членови привр. правительства са старцемъ Беранжеромъ, посланици радине класе и ученика, официри народне гарде и линеалногъ войнства, пѣвци, сви ови заедно сачинявали су спроводъ одъ едно 25.000 люди, посредъ кои су се 300 сандука носила. Народъ кои е све то гледао, износіо е до 200.000 люди.

Паризъ, 2. Марта. — Писма изъ Ліона являю, да су тамо и у околини страшня опустошеня починѣна, кадъ е пукао гласъ о догодившей се у Паризу побуни. Насртаня су понайвише на монастире и свештеничке дружине чинѣна, али су и друга иманя кое плѣнили кое рушили. Писма изъ Хавра споминю такође многе необузданости, кое су се на желѣзници одъ Хавра до Париза появльивале. Многи мостови, куће желѣзница и еспапи попалѣни су. У Руену викали су смрть Енглезима! У горньорайнскимъ окружіяма такође на више мѣсти много се плѣнило изступлѣнія, чиніо и куће су попалѣне. Воена надлежателства морала су на разне стране чете шиляти, да скитаюћа се ята утишаю. Особито су чивути яко оплѣнени. Брой ранѣни, кои су 22. 23. 24 и 25. Фебр. у 13 паризски болница однешени, како Новине Національ кажу, износи на 428 особа, одъ кои су 359 цивилисте 78 войника (по едномъ касніемъ извѣстію 521.) А колико могу іоштъ по приватнимъ кућама бити? о овима іоштъ извѣстно незна се.

Цѣна ране у грошићи у шайну.

	Пешта. 11. Фебр. пешт. мер.		Веспримъ. 4. Фебр. пож. мер.		Мишколцъ. 29. Януарія пож ер.		Мошонъ. 3. Фебр. пож. мер.		Ђуръ. 8. Фабр. пож. мер.	
Жито	310	320	150	160	160	165	135	188	140	190
Наполица	200	210	115	130	135	155	134	145	105	125
Ражь	160	170	105	110	115	140	120	132	105	125
Єчамъ	130	140	—	75	75	80	80	95	80	88
Зоу	90	95	—	55	55	—	54	62	52	60
Кукурузъ	100	101	70	180	70	75	95	86	70	88

Станѣ Дунава.

У Пешти.

16. Марта п. р. 7′ 1″ 0‴ н. 0.

Течай новаца у Бечу 12-огъ Февруарія.

Државне облигаціе	са 5 на сто	81
— —	„ 4 „ „	69
— —	„ 3 „ „	53
Заямъ одъ г. 1834.	са изиграв. одъ 500 ф.	685
— 1839.	— 250 ф.	235
Банкъ-акціе		1100
Дунавскогъ Паробродства		625
Унгарскогъ Средоточногъ гвозд пута		$99^{3}/_{16}$
Пештанскогъ сталногъ моста		—
Естерхазини лозови		54
Царски дукати		5 ф. 12 кр.

Лутрія.

Будимъ, 4 Марта.					Бечъ, 11. Марта.				
56	10.	61.	88.	8	76.	15.	9.	13.	67.

Учредникъ и Издаватель Ѳеодоръ Павловичъ. — У Пешти М. Дороѳеє улици Nro. 298.

У ПЕШТИ, писмени І. Баймелє.